

Telers vermeerderen bollen van eigen teelt

Vroege bloeiers zijn belangrijk voor bijen, dus imker Theo Georgiades ziet het liefst dat er overal krokussen en andere bolletjes worden geplant. Maar in de gangbare bollenteelt wordt veel gif gebruikt en biologische bollen waren tot voor kort nauwelijks verkrijgbaar. “Daar ga ik wat aan doen,” besloot hij.

Bloembollen voor Bijen

Theo Georgiades is een bevlogen imker die zich al 40 jaar inzet voor de BD-imkergroep en zo een bijdrage heeft geleverd aan het opbouwen van het huidige netwerk van 1500 BD-imkers. Hij wijdt zijn leven aan het helen van aarde en mens, onder meer via de oorspronkelijk vijfvoudige geneeskunst en door onderzoek te doen en allerlei activiteiten te organiseren met betrekking tot bodem, bijen, zaden, biodynamische preparaten en de invloed van 4G- en 5G-straling.

Toen zeven jaar geleden een van zijn werkzaamheden wegviel, nam Theo drie maanden bedenktijd. Waar zou hij zich voor in willen zetten? Wat zou hij doen met de vrijgekomen ruimte? Zijn gedachten gingen uit naar de bijen. Wat kon hij daarvoor doen? “Mijn blik viel op de bloembollen. Als ik me zou inzetten voor biologische bloembollen, snijdt het mes aan vier kanten: betere voeding voor de bijen, meer leven in de bodem, minder gifgebruik en ondersteuning voor pionierende biologische bloembollentelers.”

Precies op de dag dat hij besloot zich hiervoor in te zetten, ging 's avonds de telefoon. "Het was Arie Mantel, een bloembollenhandelaar. Hij verkocht biologische bloembollen aan het buitenland, maar in Nederland was er nog geen markt. Hij wilde die markt ontwikkelen en dacht dat de BD-imkers een mooie ingang konden zijn. Dus ik kon hem vertellen wat ik die middag besloten had."

Helemaal geen gif

Ze gingen snel met elkaar om tafel, het was eind 2013. Mantel Holland BV kon opslag, verpakking en distributie regelen, terwijl Theo zich richtte op communicatie binnen het imkernetwerk en het opbouwen van de website bloembollenvoorbijen.nl. Yvonne Endhoven, ook imker, sloot zich al snel bij het initiatief aan. Theo: "We gingen op bezoek bij biologische bollentelers om alles door te spreken, want voor de bijen is alleen

het beste goed genoeg. Van Skal mogen bollentelers gangbare bollen inkopen om te planten. Dan gaan ze de gecertificeerde biologische grond in en aan het eind van het seizoen mag je ze als biologisch verkopen. Ik vind het heel belangrijk dat er echt geen gif in zit, dus hebben we met Mantel analyses laten uitvoeren op residuen van 500 bestrijdingsmiddelen. Daaruit bleek dat sommige bolsoorten toch een aantal gifstoffen bevatten. Die hoeveelheden bleven wel onder de normen, maar we wilden helemaal geen gif. Veel residuen zijn ook in minimale hoeveelheden zeer schadelijk voor honingbijen en andere nuttige insecten. Daarom zien we graag dat telers met eigen materiaal werken, dus dat ze bollen planten die minimaal drie jaar op eigen land hebben gestaan. De telers zelf streefden daar ook naar, dus dat werd de norm. In het derde jaar waren er nauwelijks residuen aantoonbaar."

De chroma rechts, van een biologische tulpenbol die zeven jaar geteeld is van eigen oogst, is zeer harmonieus. De vier ringen horen elk bij een wezensdeel. Van buiten naar binnen: mineraal, vitaliteit, astraliteit en de kern ofwel het wezenlijke. De vier zones in de linker chroma van een reguliere tulpenbol zijn niet in balans en er is meer onrust in de buitenrand. De ring straalt minder en er is een soort mist die de helderheid vermindert

Chroma's

Om de kwaliteit te beoordelen maken Theo en Yvonne ook chroma's van de bollen, een methode om levenskwaliteit in beeld te brengen. Je maakt een chroma door dat wat je wilt onderzoeken te verwrijven en op te lossen in hulpvloeistoffen. Vervolgens laat je het in een rondfilter trekken. Deze methode is op aanwijzingen van Rudolf Steiner ontwikkeld door Ehrenfried Pfeiffer (1899-1961). Theo houdt zich al lange tijd bezig met dit onderzoek. Het maken van een chroma is niet moeilijk, maar het interpreteren van de beelden kan lastig zijn. "In het eerste jaar waren de chroma's moeilijk te 'lezen', omdat wij nog geen ervaring hadden met bloembollen. In het tweede en derde jaar, waarin dus steeds minder residuen op de bollen zaten, zagen wij de chroma's veranderen. Hierdoor leerden wij hoe de residuen in het beeld te herkennen zijn."

"Op een gegeven moment was er een partij krokussen met een afwijkend chroma. De voorwaarde om te leveren is dus dat de bollen drie jaar van eigen teelt zijn, maar aan de chroma zag ik dat dat niet zo was. Ik vroeg de teler wat er met die bollen aan de hand was. Het bleek dat hij ook wat plantgoed bij een andere biologische bollenteler had ingekocht, omdat hij zelf niet genoeg had. En die andere teler had zijn plantgoed gangbaar ingekocht. 'Goh, dat je dat met zo'n chroma kunt zien', zei de teler verbaasd."

Levende bodem

Theo stelt nog een andere voorwaarde die strenger is dan Skal: hij wil niet dat de grond onder water wordt gezet. Dit is een gebruikelijk

Bloembollenvoorbijen.nl

Krokussen, druifjes, zomerklokjes, kievitsbloemen, hyacinten, sieruitjes, narcissen, tulpen in allerlei kleuren en vormen: 88 verschillende soorten bloembollen zijn te bestellen via de website van Bloembollen voor Bijen. Via de 'bloeiwijzer' kun je zien welke bloemen wanneer bloeien, van de vroege krokus Romance en sneeuwkllokjes in januari-februari tot de witte indianenbloem in mei-juni. De initiatiefnemers van de website, Theo Georgiades en Yvonne

Endhoven, kijken als imkers met bijenogen naar de omgeving en willen dus dat er achtereenvolgens steeds andere bloemen in bloei staan die nectar en stuifmeel bieden aan honingbijen, wilde bijen, vlinders, hommels en andere bestuivers. Bloembollen vervroegen het bloeiseizoen met 2 maanden. Theo: "Wij maken zelf de foto's voor de website, waar mogelijk met de insecten erbij. Dan kun je zien welke insecten je een plezier doet."

lijke methode, toegestaan in biologische teelt, om schadelijk bodemleven te doden, maar ook het goede bodemleven gaat eraan kapot. "We willen het contact met de moedige pionierende telers warm houden en spreken ze ieder jaar over de ontwikkelingen op hun bedrijf. We maken ook chroma's van de bodem en de bodemverbeteraars zoals compost, EM, groenbemesters en Bokashi. Die beelden kunnen behulpzaam zijn in het gesprek met de teler om veranderingen en effecten van teeltmaatregelen zichtbaar te maken."

De bollen van biologische teelt zijn iets kleiner dan gangbare bollen, maar ze zijn gezonder, weerbaar, en reageren beter op wisselende omstandigheden. "Twee jaar geleden was het heel droog. Daar hadden onze telers minder last van dan de gangbare telers, omdat de bodem een betere structuur heeft en beter water vasthoudt. Door de droogte was de oogst van gangbare bollen minder goed, dus de prijzen stegen. Gangbare narcissen waren door schaarste toen duurder dan biologische."

De handel

Bij de start in 2013 werkten Theo en Yvonne prettig samen met bloembollenexporteur Mantel Holland BV. Maar in 2017 ging het bedrijf failliet. "Dat was een grote schrik. Konden we wel doorgaan? Dan zouden we alles zelf moeten doen: opslag, verpakking, distributie. Maar we wilden de telers en onze klanten niet in de steek laten. We zijn de uitdaging aangegaan en hebben heel veel geleerd. Nu is het compleet en loopt goed. We hebben inmiddels een heel breed assortiment verzameld. Mensen weten ons goed te vinden, ook vanuit het buitenland. We exporteren op kleine schaal naar 10 landen." Alle bloembollentelers waar ze van afnemen zijn biologisch gecertificeerd, maar voor de handel heeft Bloembollen voor Bijen geen Skal-licentie, dus mag er geen biologisch keurmerk op de verpakking staan, maar 100% chemievrij geteeld zijn ze wel. Theo: "Ook voor gemeenten zijn voldoende bollen. Misschien dat we ze niet direct beschikbaar hebben, want de telers schatten bij het planten in hoeveel ze kunnen afzetten,

maar als gemeenten tijdig bestellen kunnen we het altijd leveren. Veel gemeenten hebben een bijenconvenant getekend, maar ze komen pas in actie als burgers binnen hun gemeente aandacht vragen voor gifvrije bollen. Ik hoop dat veel mensen dat gaan doen! En niet alleen voor de bijen, maar voor alle insecten. Ook de bodem wordt weer levend. Wormen zijn weer welkom en de organische stof neemt toe. Het water blijft zuiver. Het land houdt beter vocht vast, dus sproeien is bijna nooit nodig. Leeuweriken, scholeksters, zwaluwen, patrijzen en hazen, in de lucht en op de grond neemt het leven toe." LA

Meer info over chroma's: christall.nl

Ellen Winkel schrijft en coacht en is auteur van het boek *De aarde zal weer vruchtbaar zijn – verhalen van landbouwpioniers*

